

agrupació excursionista atalaia

FEDERADOS A:

federación catalana de montaña
federación catalana de esquí
comité de exploraciones subterráneas de cataluña
asociación española de camping y caravana

CARRER ANSELM CLAVE, 3 - TELEFON 8931257 - VILANOVA I LA GELTRU

CIRCULAR PER ALS SOCIS

Desembre del 1970

A.E. TALAIA

BIBLIOTECA
ARXIU

Construccions medievals defensives (20)

El Castell de Giminells

El camí reial que a l'Edat mitja anava de Vilafranca a Valls era d'itinerari molt diferent a la carretera actual que travessa el Penedès. De Vilafranca a La Ràpita (Santa Margarida i Monjos) seguia més o menys el mateix traçat que l'actual carretera N-340, però des d'aquest caseriu es dirigia cap a les immediacions de Sant Marçal i seguia cap a La Pujada, Lleger, Els Arquets, Sant Jaume dels Domenys, La Torregassa, La Bisbal, i des d'aquí al Coll de Santa Cristina.

Al caseriu de La Pujada, situat al costat del gual del Marmellà, es conserva el nom de l'Hostal de l'Alzina, que corresponia a una desapareguda posada que hi havia en aquell lloc. A la Torregassa hi havia un antic hospital de pelegrins, i entre aquest caseriu i el poble de Sant Jaume dels Domenys hi ha la doble barriada dels Hostalets: l'Hostal Nou i l'Hostal de Dalt.

Fa alguns anys recorrien aquesta

ruta informant-nos dels vestigis que subsistien d'èpoques petèrites.

Hom ens indicà des de l'Hostal Nou una edificació un xic allunyada, designant-la amb el nom de Castell de Jamanella o de Xumanella, qüestió fonètica que no hi hagué forma d'aclarir, ja que cada persona consultada tenia un criteri diferent.

El caseriu de l'Hostal nou està tocant a la carretera de Sant Jaume a La Bisbal: D'allà en surt una bona pista per a automòbils i tractors que ens portà prop d'aquella vella construcció coneguda pomposament amb el nom de «castell». Es un edifici de planta quadrada, amb teulada a quatre vents i un baluart que l'envolta, exceptuant la façana Nord. Robustos contraforts sostenen el baluart i la masia. A pesar del semblant adust de la masia no hi saberem apreciar cap detall casteller. Segons la gent de la contrada, era habitat pel senyor que cobrava tribut als vasalls de la seva jurisdicció.

No massa convençuts amb els arguments esmentats i els minsos detalls que ho corroboressin, decidírem explorar més a fons els contorns. Seguint la pista esmentada, ens menà fins a la riera de Sant Marc on hi ha un petit agrupament de masies. En aquest lloc la riera passa enclotada entre timbes terroses, i a la riba esquerra ens cridà l'atenció uns murs ruïnosa que seguien la pendent de la timba. Comprovàrem que es tractava d'un robust contrafort o basament d'una torre de planta rectangular, feta de pedra basta arrenclerada. Pujant dalt del tallat que domina la riera, comprovàrem l'existència de gruixuts murs que corresponien a un edifici fortificat de dimensions més aviat reduïdes. Preguntant a l'immediata masia de Can Fèlix sobre l'origen d'aquelles ruïnes, ens contestaren que eren les de l'antic Castell de Jamanella i que la masia que havíem visitat anteriorment era el Castell Nou.

Veritablement la situació del Castell Vell és molt estratègica, dominant el pas natural que forma el curs de la riera de Sant Marc cap a les planures d'Aiguaviva i el Pla de Manlleu, passant pel retorçat congost que sorteja l'agresta serralada de Les Ventoses, la qual obra com a muralla natural. Examinant documents i mapes antics, hem procurat aclarir el misteri que envoltava aquestes ruïnes.

Les notícies son ben tardanes. En el fogatge de 1358, «Bertrandus de Gallifa pro XLV focis quos habet in locis suis, vide licet in castro de Celba (d'Alba) a Giminelles a Rigau et a Erdenya: XXII 1 br. X sol.» En el cens ordenat pel rei Pere a l'any 1359, veiem que entre els «Focs desgleya e de cavallers» de la Vegueria de Vilafranca, hi ha la «Quadra de Cimitrells»: d'en Bertran de Gallifa

amb 15 focs, i en el fogatjament de 1365-1370, s'esmenten el «Castell de Saiba (d'Alba), qui es den Bertran de Gallifa... XXVII focs»; essent del mateix senyor la «Quadra de Giminelles» amb 15 focs, i el «Loch Dardenya», amb 5, havent-hi també 2 focs al «loch de Setma, qui és den Gallifa».

A la comarca del Segrià hi ha el poble de Giminelles (topònim molt semblant al del castell que avui esmentem) on hi ha les romanalles d'un antic castell del qual n'era senyor a la primera meitat del segle XV, Joan de Bardaixi, que a la vegada ho era del castell i terme del Catllar (Tarragonès). És molt sospitosa la similitud de noms i la de possessions, ja que el senyor de Gallifa en el segle anterior ho era d'Ardenya i de Rigau (Renau), poblats molt pròxims al Catllar.

En els mapes del segle XVIII hi figura el topònim «Giminelles» al costat del camí reial de Vilafranca a Valls. En el cens del compte de Floridablanca, efectuat al 1787, es detalla que el «Pueblo de Torregassa» pertany a la «Parroquia de Sant Jaume dels Domenys (Torregassa i Giminelles, es un Pueblo y el Párroco es el de Sant Jaume dels Domenys)». Finalment el llibre d'en Golobardas, «Cataluña en la mano», consigna que «Torregassa y Giminelles de N. Busquets, 30 vecinos y 276 almas».

Hem aclarit doncs, que les romanalles de la riera de Sant Marc corresponen a l'antiga Quadra de Giminelles. Aquest nom, igualment com el de Giminelles, deriva del llatí «giminellos», bessons. Queda en un misteri l'origen d'aquesta denominació, avui dia completament estafeta i corrompuda.

V. C. V. - J. V. B.

XXV Marxa Excursionista d'Orientació

El 25 d'octubre se celebrà aquesta cursa anual organitzada pel Club Excursionista Pirinenc. La sortida era en el poble de Sant Martí de Tous, seguint els marxadors cap a Can Passereta, Collet de la Boïga, Coll de l'Erota, Capella de La Roqueta, Punta de Cavalls Morts, Clot de La Farriola, Font de Miralles, Castell de Miralles, Coll de Tres Serres, Bosc dels Freres, i la Fou del Diable, final de Cursa.

L'itinerari estava molt ben escollit i malgrat de que quasi la meitat d'ell coincidia amb la nostra Cursa Social del 1968 (des del Castell de Miralles a la Fou) aquesta circumstància no contribuï pas a millorar la classifica-

ció dels nostres equips participants. A la bauma del Salt de la Fou els organitzadors arranjaren camins d'accés per a fer visitable aquell lloc de notable bellesa. La nostra sincera felicitació.

Classificació dels equips de l'Agrupació:

Lloc	Dorsal	Equip	Punts
21	63	A. Batanero - M. Bartí	17
24	34	J. Planas - Roser M.	18
27	60	Marcel·lí F. - Margarida P.	18
30	91	R. Martí - Maria P.	19
53	111	Ll. Daviu - J. Virella	25
60	99	Pili M. - J. Blanes	26
103	80	Jani F. - Isabel R.	52

L'A. E. Talaia quedà classificada en 6é. lloc amb 53 punts.

SECCIO DE CULTURA

CONEGUEM L'IDIOMA

RESPOSTES A:

J. Vilella: Efectivament tal com dius, LLEBEIG és l'única forma correcta per escriure el mot que designa el vent del sud-oest, també anomenat Garbí. Per tant, el nom de l'escola LLEBETX, l'anunci de la qual vas veure en la nostra circular, porta una forma errònia. Amb anterioritat ja havíem parlat d'aquesta qüestió amb els responsables d'aquesta escola. Ens van explicar que a l'hora de donar-li nom oficial, amb l'afany de fer-ho el màxim de bé, van consultar un antic diccionari especialitzat, el qual portava aquesta grafia.

«Unes Raimonistes»: Teniu raó «Raimon» és un mot agut que no va accentuat perquè, com ja vam dir en una altre ocasió, en català, les paraules agudes acabades en **an**, **on** i **un**, **no s'accentuen**. Això fa que alguns, en veure el nom del nostre admirat cantant sense accent el pronuncïin, estil anglès, fent recaure l'accent tònic sobre la **a** (Ràimon). No cal dir que és una incorrecció de pes.

R. Llorenç: Els mots **ésser** i **ser** són sinònims. Tan l'un com l'altre són completament correctes, podeu fer ús del que més us plagui. El primer és més amprat en el llenguatge literari i el segon en el parlat.

Aurèlia Rion

La Junta de l'A. E. Talaia desitja a tots els seus associats i amics un bon Nadal i joïós Any 1971

NOTICIARI

FESTA DE CAP D'ANY

Com cada any tindrà lloc en el nostre estatge social la «Festa de fi i cap d'any», esperem l'assistència de tots els nostres associats i amics.

LES AIGUES DEL PANTA INFECTADES

En el passat mes tinguèrem ocasió de comprovar l'existència d'una gran quantitat de peixos morts al costat de la presa del Pantà i en diverses raconades de l'embassament. Els esforços del Servei de Repoblament Piscícola resultaran inútils mentre no es prohibeixi l'incontrolat abocament de les aigües residuals infectes procedents de les poblacions industrials del Penedès. I aquesta aigua —així sí, convenientment depurada— és per als vilanovins.

NOVA EDICIÓ DEL MAPA DE GARRAF

Editorial Alpina seguint els seus afanys de superació i renovellament, ha presentat últimament una nova edició del mapa del massís de Garraf posat al dia, comprovant-hi l'eixamplis d'algunes poblacions, nous núclis urbanitzats, les pistes de muntanya que travessen el massís i el catàleg de cavitats notablement augmentat. També hi ha la novetat de que el mapa presenta un cromatisme de diferents tonalitats relacionades amb l'altura del terreny. En la toponímia han estat fetes correccions que ja fa temps foren suggerides. Llastimosament persisteix l'error de fer arribar el terme d'Olèrdola fins al cim de La Mola, quan veritablement el nom que hi pertoca és el d'Avinyonet del Penedès.

CICLE D'EXCURSIONS PER A INFANTS

El dia 8 de novembre s'efectuà la programada travessia a la serra del Montgrós dedicada als infants vilanovins. El dia anterior havia plogut amb certa intensitat i els pronòstics meteorològics no auguraven gaire cosa bona, per això els organitzadors quedaren agradablement sorpresos al comprovar la nodrida assistència al punt de concentració de la quitxalla inscrita. L'autocar els portà Pujada de Canyelles amunt fins al Coll de la Creu, on iniciaren l'itinerari a peu que transcorria en la primera fase per les pistes de l'urbanització del Pla de Jorba.

Per un corriol emprengueren l'ascensió al Puig de Montgrós, al cim del qual hi ha l'estació repetidora de la televisió. En aquell lloc es conjunten dues mostres ben distants de la civilització comarcal, representades la primera per infinitat de fragments de ceràmica ibèrica que hi deixaren els nostres avantpassats fa uns quants milers d'anys, i la segona, per l'esmentada estació repetidora.

Després d'esmorzar al costat de la masia dels Vinyals, es davallà fins a la font de Can Sidro on es feu una altra parada, continuant després fins al proper caseriu de la Coma, on la mainada arreplegà gran quantitat dels fòssils dits «nummulites» i designats popularment amb el nom de «llenties» per la semblança que tenen amb aquest llegum. Finalitzà l'excursió matinal al costat de l'antic castell feudal de Sota-ribes, on esperava l'autocar que retornà els infants a Vilanova.

ENLLAC

Ha contret matrimoni el nostre associat Pere Molins amb Antònia Ruiz. Desitgem a la jove parella una venturosa i llarga felicitat.

TROBALLES ARQUEOLÒGUES A CA L'AMELL DE LA MONTANYA (Campdàsens)

Segons es comentà temps endarreja en aquesta circular, a pocs metres a l'oest de la casa hi havia unes sepultures olerdolanes, de forma trapezial, molt malmeses, que avui dia era impossible localitzar. El fet l'esmentava el Sr. Llopis i Bofill quan publicà «Ensaig Històric sobre la vila de Sitges», l'any 1891.

Fa poc, es va saber que feia uns tres anys s'havien trobat ossos humans al costat de l'era, precisament a ponent de la masia.

El passat octubre, membres del Centre d'Estudis de la Biblioteca-Museu Balaguer, efectuaren excavacions prop del lloc on senyalaren els estadants de Ca l'Amell, donant per resultat la troballa d'una sepultura d'un infant, del qual sols en quedaven uns pocs ossos i dos queixals. Segons sembla, l'enterrament és de l'època romana, ja tardana, o sigui, dels segles IV al VI després de Crist.

G. E. A. M. ASSEMBLEA D'ESTUDIOSOS A BALAGUER

Els dies 31 d'octubre i 1 de novembre se celebrà la XII Assemblea Co-

marcal d'Estudiosos de Catalunya, que anualment aplega a aquelles persones que senten interès per la història, la toponímia, la geografia, la geologia i tants altres temes dignes d'estudi del nostre País.

Els excursionistes contribueixen notablement en la continuïtat d'aquestes Assemblees tan en l'aportació de comunicacions com amb la nodrida assistència de molts d'ells. Enguany l'A. E. Talaia hi estigué representada per quatre dels seus membres, que juntament amb els del Centre d'Estudis local, constituïren la delegació vilanovina, la qual sollicità per a l'any 1974 la celebració de l'Assemblea a la nostra ciutat coincidint amb el seté centenari de la concessió a Vilanova de la Carta de Poblament donada pel rei Jaume el Conqueridor.

A més de l'assistència a l'exposició de les ponències presentades, els assembleïstes efectuaren una visita als llocs notables de Balaguer, en el curs de la qual es feu la simbòlica ofrena en el punt més enlairat de l'antic castell, d'un ram allegòric dedicat a la personalitat de Jaume d'Urgell el Dissortat, i que oferí l'excursionista i escriptor Josep Iglecias. Finalment els assembleïstes celebraren l'àpat de germanor en el parador «Comte Jaume d'Urgell», donant-se per closa l'assemblea.

DIA 20 DE DICIEMBRE:

ASAMBLEA ORDINARIA DE SOCIOS

- 1.ª Convocatoria a las 10 horas.
- 2.ª Convocatoria a las 10'30 horas.

ORDEN DEL DIA

- 1.ª Lectura y aprobación del Acta anterior.
- 2.ª Lectura de las actividades realizadas.
- 3.ª Presentación del Estado de Cuentas.
- 4.ª Proyecto de local Social.

5.ª Debate y aprobación sobre el futuro del refugio.

6.ª Proyectos que presenta la junta.

7.ª Ruegos y preguntas.

ASAMBLEA EXTRAORDINARIA DE SOCIOS

ORDEN DEL DIA

- 1.ª Lectura y aprobación del Acta anterior.
- 2.ª Renovación de los Estatutos.
Rogamos a todos los socios que tengan la amabilidad de asistir a la reunión.

Un descobriment (!); una feina a fer

Jo no hi entenc. Sóc un més entre la fila dels ignorants en matèries prehistòriques i de civilitzacions. Però em sembla que tinc un nas com pugui tenir un altre. I, com els degustadors de vi, amb una ràpida mirada a la matèria de què vull tractar, em sembla que n'he tingut prou per adonar-me de la seva vàlua i importància.

Anant amb els companys que composàvem el grup que portà a terme la primera excursió pels voltants de Vilanova del Cicle que ha començat d'Iniciació a l'excursionisme per a infants i principiants, férem cap, a l'altre vessant de la mola de Sant Miquel d'Olèrdola, a uns espadats, a la part baixa dels quals hi ha uns esborancs considerables, que gairebé tenen la categoria de coves, davant les quals els visitants restàrem bocabadats, perquè ens sorprengué. No ens ho pensàvem.

Allò no era res més que l'habitatge de gent nostra que hi havia viscut (o ho havia fet servir de graner, i també per a eixoplugar-hi els ramats), mil, dos mil, o potser més, anys erera. Jo crec que més. Els savis en la matèria ja em perdonaran la ignorància.

Es compost d'una escala, perfectament treballada, a la mateixa roca viva, milers de petxines-fòssils incrustades a la paret del cingle, unes sitges subterrànies model·liques, de ben cisellades, una pedra molí fariner, unes perforacions a la roca per a ésser-hi introduïdes bigues, que delaten ben bé l'existència d'una petita construcció, composta de baixos i pis, un bassiol que recollia les aigües de les pluges, i una colla de detalls que parlen pla bé d'una vida

pagesa i pastoril que allí, segurament agermanada amb la que hom desenvoluparia dalt el turó de Sant Miquel (els signes concorden), menarien uns homes, al llarg de diverses centúries, vivint de la terra, pescant, en el clot que ara forma la vall, caçant, pastorant. En una altra cova propera hi ha inscripcions pictòriques, les quals ja han estat fotografiades per companys de l'A. E. Talaià.

Tot aquest conjunt, petit, arredossat en aquest clap muntanyenc encara silenciós, ens feu eixerir i ens feia donar per ben esmerçat el temps d'aquesta excursió dintre el Cicle infantil que el company Joan Virella ha organitzat, delerós de fer tasca positiva, callada, per tant, a favor dels nens vilanovins.

Però també ens feia adonar de com tot aquell petit conjunt resta abandonat, les sitges, plenes de raïm, d'ardres escampades arreu, producte del pas per allí de moltes gents, en els anys. Vèiem com seria cosa bonica que uns grups de joves, en no gaires dies, en tinguessin cura, ho arregassin, potser posant-hi també uns cartells il·lustradors i unes recomanacions. Em fa l'efecte que, malgrat els qui sempre deixen rastre de la seva grapa maligna, la majoria ho respectaria i ho agrairia. Un bon reixat no hi estaria de més. La lluita de la vida i de les civilitzacions sempre ha estat la mateixa: posar pacientment en ordre el que altres malversen. No seria una bella tasca per als excursionistes, arqueòlegs i aimants de l'art en general, de Vilafranca del Penedès, en l'àmbit de la qual s'escau el terreny que conté aquest tresor? Si pertanyés al sector vilanoví em limi-

taria a proposar-ho als joves de l'A. E. TALAIA. Però ara no pot ésser. Perquè encara hi ha allò de les circumscipcions. Celebraria que els vilanquins oïssin aquesta que els arriba. Penso que potser diran que ens treiem les puces del damunt. Però no és veritat. Ens limitem a veure les que tenen ells. Però la col·laboració dels vilanovins estic segur que no mancaria. I, a més a més, faria bonic. Jo en faria un.

Crec, francament, que aquella resta de civilització antiquíssima és una mostra preuada del pas d'uns homes llunyans que allí —nostres, per tant—

visqueren. Seria una lliçó que diria que festimem els museuc naturals que posseïm. Demostrariem que som capaços d'endegar el nostre petit món en allò que és al nostre abast. Seria senyal que no necessitem cornetins d'ordres i que sabem acudir allà on PODEM portar a cap una tasca constructiva. Perquè si no som capaços de resoldre allò al qual poden arribar les nostres forces com podem criticar que altres (governos i institucions) no sàpiguen donar solució a problemes dificilíssims?

XAVIER GARCIA

Activitats realitzades durant el mes de juny

Dies 6-7

Escalada a Montserrat, La Momie-ta i Gorro Frigi.

Vocal: A. Vedo, G.E.A.M. 5 assistents.

Dies 6-7

Espeleologia a l'avenc del Bruc (Garraf).

Vocal: V. Barberà. 3 assistents.

Dies 6-7

Espeleologia a la Cova-avenc de Vallmajor (Albinyana).

Vocal: M. Alentorn. 3 assistents.

Dies 13-14

Escalada a Montserrat. Directíssima a la Mòmia. Cordada A. Vedo i J. Chaparro.

Vocal: A. Vedo.

Dies 13-14

Espeleologia a La Riba, avenc Cartanyà.

Vocal: D. Vedo, G.E.T. 3 assistents.

Dia 20

Escalada a la paret de La Talaia.

Vocal: A. Vedo. 2 assistents.

Dies 20-21

Escalada a la paret de La Talaia.

Vocal: J. Chaparro. 9 assistents.

Dies 27-29

Espeleologia a Sant Llorenç del Munt: Cova del Farré, Avenc del Davi, Cova Simanya.

Vocal: D. Vedo, G.E.T. 6 assistents.

Dies 27-29

Escalada a Sant Llorenç del Munt: Al Cap del Faraó i Punta Monistrol.

Vocal: J. Chaparro. 3 assistents.

Dies 27-29

Participació al Rallye d'Alta Muntanya a Cotiella (Osca).

Vocal: Daviu-Blanes. 7 equips.

Articles col·legial

Papereria VIKY

Objectes escriptori

Descomptes de un 10 % per a tots els socis de l'A. E. TALAIA

Dr. Fleming, 6

Vilanova i la Geltrú

Joieria - Relotgeria
Trofeus Esportius

SUIZA

Plaça del 18 de Juliol, 1

Telèfon 893 00 89

VILANOVA I LA GELTRU

President: Antoni Llurba; Direcció Circular: Xavier Capdet; Secretari: Xavier Salleras

T. G. Vilaseca - Villanueva y Geltrú